

Silvija Seres

Julen er tid for glede, kjærlighet og fred. Julens ånd er også svært nær de tre mest slitne ord i norsk debatt: innovasjon, mangfold og tverrfaglighet. De kommer aldri frem i sin ordentlige glans i løpet året, kanskje vi kan ta oss litt juletid til å tenke ordentlig over dem nå?

Silvija Seres, president Polyteknisk Forening

Aksel Mjøs, førsteamanuensis Norges Handelshøyskole

[Publisert Dagbladet 28. desember 2017](#)

Dypest sett dreier Julens budskap seg om inkludering. Inkludering er noe de fleste prøver å få til, men som i virkeligheten er krevende å vise i handling. Den bygger på vår evne til å omfavne det som er nytt og annerledes, og å glede oss over det som utfordrer oss. Nøyaktig de samme usynlige, men høye, tersklene møter vi når vi skal leve opp til de tre overforbrukte ledelsesordene: innovasjon, mangfold og tverrfaglighet. Og akkurat like viktig er disse tre ordene for vår fremtid og skaperkraft, som julens glade budskap som inkluderer alle fra hyrder til østerlandske konger.

Vi opplever svært raske endringer nå, og fremtiden vår er kompleks og usikker. Verdenssamfunnet vårt endres av flere sterke krefter, inkludert voldsom klimaendring (der vi snart ikke når 2-graders målet), rask urbanisering (der 80% av verdens befolkning snart lever i byer), demografisk glidning (der befolkningen i utviklede land raskt eldes), og folkevandring (der mennesker på flukt fra krig eller sult endrer dynamikken i alle samfunn). Men den største endringskraften teknologi. Den endrer oss og vårt samfunn i raskere og mer voldsomt tempo enn noen av de fire andre kreftene. Paulus sier at «størst av alt er kjærligheten». I vårt framtidssbilde dominerer teknologien og utfordringen er å ta vare nettopp på Paulus' verdier i denne utviklingen..

Vi skaper ny teknologi på tvers av alle samfunnsområder som helse, utdanning, omsorg, transport, finans, jordbruk, politikk og arbeid, og vi skaper den mye raskere enn vi klarer å sosialisere, regulere

eller kommersialisere den. Den digitalt drevne fjerde industrielle revolusjonen som vi er midt i, endrer samfunnet vårt i eksplosiv fart. Den har disse tre grunnleggende egenskapene: Endringene går i en rasende fart, og teknologiens kapasitet fordobles årlig i en akselererende vekst vi aldri har sett maken til. Den er kombinatorisk, og de store samfunnsrelaterte eller økonomiske gjennombruddene følger hverandre når man kombinerer mange typer teknologi og vitenskap på tvers av de etablerte fagene eller trange forskningssiloene. Den er polariserende, der globale vinnere også tar alt av lokale markedsandeler og jobber, og det skjer en enorm opphoping av makt, kapital og kunnskap hos disse vinnere som overstyrer alle tradisjonelle maktstrukturer

Dette er bra for de nye vinnere, og det er svært positivt for oss forbrukere som får bedre og billigere tjenester og produkter enn noen gang før. Men for samfunnet som helhet gir dette tre store, mørke utfordringer for politikere og ledere, når de endelig tar innovasjon, mangfold og tverrfaglighet på alvor.

De tre mørke utfordringene i kjølvannet av denne revolusjonen er:

- Økt ulikhet på grunn av polarisering mellom vinnere og tapere
- Mindre tillit i samfunnet på grunn av algoritmenes kontroll over våre jobber og liv
- Mindre styrke hos lokale og nasjonale myndigheter på grunn av de globale krefters overmakt.

Over halvparten av alle dagens jobber forsvinner innen dette tiåret; de kan ikke beskyttes. Derimot kan vi skape nye jobber der folk leverer i nytt samspill med roboter og annen teknologi. Personvern taper for personaliserte tjenester, der vi selv jager de beste brukeropplevelsene ved å overgi (ofte ubevisst og indirekte) mer og mer av våre mest intime data. De store globale selskapene som nå former vår mediebevissthet, og dermed også vår nye samfunnsforståelse, drives av rene kommersielle krefter og ikke av et demokratisk utviklet lokalt eller globalt

samfunnsansvar.

Mangfold dreier seg om å involvere forskjellige perspektiver for å finne nye svar raskere og bedre. Det er ingen ofrende snillisme, men en aktiv holdning som skaper rom for alle de flinke og gode, på tvers av kjønn, alder, nasjonalitet, bakgrunn og alle andre dimensjoner. Der «bra» og «best» kan være svært forskjellig fra slik vi tradisjonelt har tenkt. Silicon Valley skjønner dette, og tar imot alle de beste hodene de kan få, fra hele verden. Norge skjønner det også, ved å bruke halvparten av de gode hodene vi har, bedre enn noen andre land i verden. Vi har mer mangfold å bygge på enn vi selv innser. Likevel må vi stadig omdefinere stereotyper og bryte ned siloer, og belønne de som tenker annerledes. De siste skal bli de første, også nå, også her.

Storebrors polariserte samfunn kan holdes i demokratisk sjakk via ny politikk som på nye måter håndhever åpenhet, tillit og likhet. Men politikerne forstår ennå ikke at dette er politikk, og ledere ser det ikke som sitt ansvarsområde. Her fremstår mangfold i all sin tverrfaglige og inkluderende prakt: det er nettopp i krysningene mellom samfunn, næringsliv og teknologi at vi kan skape den nye forståelsen som fremtidens samfunn krever og samtidig bevare våre mest grunnleggende verdier. Det er der forskning møter utvikling, og der forbrukere møter god og effektiv regulering. Der økende forskjeller jevnes ut på nye og konstruktive måter, og der ansatte møter ledelse som forsvarer dem gjennom å utvikle dem. Her vi finner meningen i våre tre slitne, men akk så nødvendige, fremtidsord; innovasjon, mangfold og tverrfaglighet.

Jesus var et mangfoldig flyktningbarn som endret verden med radikalt nye ideer og tillitsskapende åpenhet. Han koblet folk på tvers av landegrenser, samfunnsklasser, profesjoner og historiens store skillelinjer. Han utfordret gamle maktstrukturer, som nå på nytt utfordres av grenseoverskridende teknologi. Mens verden omskapes til det ugjenkjennelige, må vi huske at de nye innovasjonsformene er en funksjon av mangfold og tverrfaglighet.